

शब्दरूपसंग्रहः

गणः १

अकारान्तः पुल्लिङ्गः 'राम'शब्दः

	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्रथमा विभक्तिः	रामः	रामौ	रामाः
संबोधनप्रथमाविभक्तिः	हे राम	हे रामौ	हे रामाः
द्वितीया विभक्तिः	रामम्	रामौ	रामान्
तृतीया विभक्तिः	रामेण	रामाभ्याम्	रामैः
चतुर्थी विभक्तिः	रामाय	रामाभ्याम्	रामेभ्यः
पञ्चमी विभक्तिः	रामात्	रामाभ्याम्	रामेभ्यः
षष्ठी विभक्तिः	रामस्य	रामयोः	रामाणाम्
सप्तमी विभक्तिः	रामे	रामयोः	रामेषु

एवं हर, स्मर, शर इत्यादयः शब्दाः।

अकारान्तः पुल्लिङ्गः 'देव'शब्दः

	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्रथमा विभक्तिः	देवः	देवौ	देवाः
संबोधनप्रथमाविभक्तिः	हे देव	हे देवौ	हे देवाः
द्वितीया विभक्तिः	देवम्	देवौ	देवान्
तृतीया विभक्तिः	देवेन	देवाभ्याम्	देवैः
चतुर्थी विभक्तिः	देवाय	देवाभ्याम्	देवेभ्यः
पञ्चमी विभक्तिः	देवात्	देवाभ्याम्	देवेभ्यः
षष्ठी विभक्तिः	देवस्य	देवयोः	देवानाम्
सप्तमी विभक्तिः	देवे	देवयोः	देवेषु

एवं मुकुन्द, शिव इत्यादयः शब्दाः।

आकारान्तः स्त्रीलिङ्गः 'रमा'शब्दः

	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्रथमा विभक्तिः	रमा	रमे	रमाः
संबोधनप्रथमाविभक्तिः	हे रमे	हे रमे	हे रमाः
द्वितीया विभक्तिः	रमाम्	रमे	रमाः
तृतीया विभक्तिः	रमया	रमाभ्याम्	रमाभिः
चतुर्थी विभक्तिः	रमायै	रमाभ्याम्	रमाभ्यः
पञ्चमी विभक्तिः	रमायाः	रमाभ्याम्	रमाभ्यः
षष्ठी विभक्तिः	रमायाः	रमयोः	रमाणाम्
सप्तमी विभक्तिः	रमायाम्	रमयोः	रमासु

एवं क्षमा इत्यादयः शब्दाः।

आकारान्तः स्त्रीलिङ्गः 'सीता'शब्दः

	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्रथमा विभक्तिः	सीता	सीते	सीताः
संबोधनप्रथमाविभक्तिः	हे सीते	हे सीते	हे सीताः
द्वितीया विभक्तिः	सीताम्	सीते	सीताः
तृतीया विभक्तिः	सीतया	सीताभ्याम्	सीताभिः
चतुर्थी विभक्तिः	सीतायै	सीताभ्याम्	सीताभ्यः
पञ्चमी विभक्तिः	सीतायाः	सीताभ्याम्	सीताभ्यः
षष्ठी विभक्तिः	सीतायाः	सीतयोः	सीतानाम्
सप्तमी विभक्तिः	सीतायाम्	सीतयोः	सीतासु

एवं माला, लज्जा इत्यादयः शब्दाः।

ईकारान्तः स्त्रीलिङ्गः 'नदी'शब्दः

	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्रथमा विभक्तिः	नदी	नद्यौ	नद्यः
संबोधनप्रथमाविभक्तिः	हे नदि	हे नद्यौ	हे नद्यः
द्वितीया विभक्तिः	नदीम्	नद्यौ	नदीः
तृतीया विभक्तिः	नद्या	नदीभ्याम्	नदीभिः
चतुर्थी विभक्तिः	नद्यै	नदीभ्याम्	नदीभ्यः
पञ्चमी विभक्तिः	नद्याः	नदीभ्याम्	नदीभ्यः
षष्ठी विभक्तिः	नद्याः	नद्योः	नदीनाम्
सप्तमी विभक्तिः	नद्याम्	नद्योः	नदीषु

एवं गौरी, वाणी, सखी, देवी, कर्त्री, दात्री इत्यदयः शब्दाः।

अकारान्तः नपुंसकलिङ्गः 'फल'शब्दः

	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्रथमा विभक्तिः	फलम्	फले	फलानि
संबोधनप्रथमाविभक्तिः	हे फल	हे फले	हे फलानि
द्वितीया विभक्तिः	फलम्	फले	फलानि
तृतीया विभक्तिः	फलेन	फलाभ्याम्	फलैः
चतुर्थी विभक्तिः	फलाय	फलाभ्याम्	फलेभ्यः
पञ्चमी विभक्तिः	फलात्	फलाभ्याम्	फलेभ्यः
षष्ठी विभक्तिः	फलस्य	फलयोः	फलानाम्
सप्तमी विभक्तिः	फले	फलयोः	फलेषु

एवं ज्ञान, वन, धन इत्यदयः शब्दाः।

दकारान्तः पुल्लिङ्गः 'तद्'शब्दः

	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्रथमा विभक्तिः	सः	तौ	ते
संबोधनप्रथमाविभक्तिः	-	-	-
द्वितीया विभक्तिः	तम्	तौ	तान्
तृतीया विभक्तिः	तेन	ताभ्याम्	तैः
चतुर्थी विभक्तिः	तस्मै	ताभ्याम्	तेभ्यः
पञ्चमी विभक्तिः	तस्मात्	ताभ्याम्	तेभ्यः
षष्ठी विभक्तिः	तस्य	तयोः	तेषाम्
सप्तमी विभक्तिः	तस्मिन्	तयोः	तेषु

एवं त्यद् शब्दः ।

दकारान्तः स्त्रीलिङ्गः 'तद्'शब्दः

	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्रथमा विभक्तिः	सा	ते	ताः
संबोधनप्रथमाविभक्तिः	-	-	-
द्वितीया विभक्तिः	ताम्	ते	ताः
तृतीया विभक्तिः	तया	ताभ्याम्	ताभिः
चतुर्थी विभक्तिः	तस्यै	ताभ्याम्	ताभ्यः
पञ्चमी विभक्तिः	तस्याः	ताभ्याम्	ताभ्यः
षष्ठी विभक्तिः	तस्याः	तयोः	तासाम्
सप्तमी विभक्तिः	तस्याम्	तयोः	तासु

एवं त्यद् शब्दः ।

दकारान्तः नपुंसकलिङ्गः 'तद्'शब्दः

	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्रथमा विभक्तिः	तत्	ते	तानि
संबोधनप्रथमाविभक्तिः	-	-	-
द्वितीया विभक्तिः	तत्	ते	तानि
तृतीया विभक्तिः	तेन	ताभ्याम्	तैः
चतुर्थी विभक्तिः	तस्मै	ताभ्याम्	तेभ्यः
पञ्चमी विभक्तिः	तस्मात्	ताभ्याम्	तेभ्यः
षष्ठी विभक्तिः	तस्य	तयोः	तेषाम्
सप्तमी विभक्तिः	तस्मिन्	तयोः	तेषु

एवं त्यद् शब्दः ।

दकारान्तः पुल्लिङ्गः 'एतद्'शब्दः

	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्रथमा विभक्तिः	एषः	एतौ	एते
संबोधनप्रथमाविभक्तिः	-	-	-
द्वितीया विभक्तिः	एतम्, एनम्	एतौ, एनौ	एतान्, एनान्
तृतीया विभक्तिः	एतेन, एनेन	एताभ्याम्	एतैः
चतुर्थी विभक्तिः	एतस्मै	एताभ्याम्	एतेभ्यः
पञ्चमी विभक्तिः	एतस्मात्	एताभ्याम्	एतेभ्यः
षष्ठी विभक्तिः	एतस्य	एतयोः, एनयोः	एतेषाम्
सप्तमी विभक्तिः	एतस्मिन्	एतयोः, एनयोः	एतेषु

दकारान्तः स्त्रीलिङ्गः 'एतद्' शब्दः

	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्रथमा विभक्तिः	एषा	एते	एताः
संबोधनप्रथमाविभक्तिः	-	-	-
द्वितीया विभक्तिः	एताम्, एनाम्	एते, एने	एताः, एनाः
तृतीया विभक्तिः	एतया	एताभ्याम्	एताभिः
चतुर्थी विभक्तिः	एतस्यै	एताभ्याम्	एताभ्यः
पञ्चमी विभक्तिः	एतस्याः	एताभ्याम्	एताभ्यः
षष्ठी विभक्तिः	एतस्याः	एतयोः, एनयोः	एतासाम्
सप्तमी विभक्तिः	एतस्याम्	एतयोः, एनयोः	एतासु

दकारान्तः नपुंसकलिङ्गः 'एतद्'शब्दः

	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्रथमा विभक्तिः	एतत्	एते	एतानि
संबोधनप्रथमाविभक्तिः	-	-	-
द्वितीया विभक्तिः	एतत्, एनत्	एते, एने	एतानि, एनानि
तृतीया विभक्तिः	एतेन, एनेन	एताभ्याम्	एतैः
चतुर्थी विभक्तिः	एतस्मै	एताभ्याम्	एतेभ्यः
पञ्चमी विभक्तिः	एतस्मात्	एताभ्याम्	एतेभ्यः
षष्ठी विभक्तिः	एतस्य	एतयोः, एनयोः	एतेषाम्
सप्तमी विभक्तिः	एतस्मिन्	एतयोः, एनयोः	एतेषु

दकारान्तः त्रिषु लिङ्गेषु समानः 'युष्मद्'शब्दः

	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्रथमा विभक्तिः	त्वम्	युवाम्	यूयम्
संबोधनप्रथमाविभक्तिः	-	-	-
द्वितीया विभक्तिः	त्वाम्, त्वा	युवाम्, वाम्	युष्मान्, वः
तृतीया विभक्तिः	त्वया	युवाभ्याम्	युष्माभिः
चतुर्थी विभक्तिः	तुभ्यम्, ते	युवाभ्याम्, वाम्	युष्मभ्यम्, वः
पञ्चमी विभक्तिः	त्वत्	युवाभ्याम्	युष्मत्
षष्ठी विभक्तिः	तव, ते	युवयोः, वाम्	युष्माकम्, वः
सप्तमी विभक्तिः	त्वयि	युवयोः	युष्मासु

दकारान्तः त्रिषु लिङ्गेषु समानः 'अस्मद्'शब्दः

	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्रथमा विभक्तिः	अहम्	आवाम्	वयम्
संबोधनप्रथमाविभक्तिः	-	-	-
द्वितीया विभक्तिः	माम्, मा	आवाम्, नौ	अस्मान्, नः
तृतीया विभक्तिः	मया	आवाभ्याम्	अस्माभिः
चतुर्थी विभक्तिः	मह्यम्, मे	आवाभ्याम्, नौ	अस्मभ्यम्, नः
पञ्चमी विभक्तिः	मत्	आवाभ्याम्	अस्मत्
षष्ठी विभक्तिः	मम, मे	आवयोः, नौ	अस्माकम्, नः
सप्तमी विभक्तिः	मयि	आवयोः	अस्मासु

मकारान्तः पुल्लिङ्गः 'किम्'शब्दः

	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्रथमा विभक्तिः	कः	कौ	के
संबोधनप्रथमाविभक्तिः	-	-	-
द्वितीया विभक्तिः	कम्	कौ	कान्
तृतीया विभक्तिः	केन	काभ्याम्	कैः
चतुर्थी विभक्तिः	कस्मै	काभ्याम्	केभ्यः
पञ्चमी विभक्तिः	कस्मात्	काभ्याम्	केभ्यः
षष्ठी विभक्तिः	कस्य	कयोः	केषाम्
सप्तमी विभक्तिः	कस्मिन्	कयोः	केषु

एवं कतर-कतमशब्दावपि ।

मकारान्तः स्त्रीलिङ्गः 'किम्'शब्दः

	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्रथमा विभक्तिः	का	के	काः
संबोधनप्रथमाविभक्तिः	-	-	-
द्वितीया विभक्तिः	काम्	के	काः
तृतीया विभक्तिः	कया	काभ्याम्	काभिः
चतुर्थी विभक्तिः	कस्यै	काभ्याम्	काभ्यः
पञ्चमी विभक्तिः	कस्याः	काभ्याम्	काभ्यः
षष्ठी विभक्तिः	कस्याः	कयोः	कासाम्
सप्तमी विभक्तिः	कस्याम्	कयोः	कासु

एवं कतर-कतमशब्दावपि ।

मकारान्तः नपुसकलिङ्गः 'किम्'शब्दः

	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्रथमा विभक्तिः	किम्	के	कानि
संबोधनप्रथमाविभक्तिः	-	-	-
द्वितीया विभक्तिः	किम्	के	कानि
तृतीया विभक्तिः	केन	काभ्याम्	कैः
चतुर्थी विभक्तिः	कस्मै	काभ्याम्	केभ्यः
पञ्चमी विभक्तिः	कस्मात्	काभ्याम्	केभ्यः
षष्ठी विभक्तिः	कस्य	कयोः	केषाम्
सप्तमी विभक्तिः	कस्मिन्	कयोः	केषु

तकारान्तः पुल्लिङ्गः 'भवत्'शब्दः

	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्रथमा विभक्तिः	भवान्	भवन्तौ	भवन्तः
संबोधनप्रथमाविभक्तिः	हेभवन्	हेभवन्तौ	हेभवन्तः
द्वितीया विभक्तिः	भवन्तम्	भवन्तौ	भवतः
तृतीया विभक्तिः	भवता	भवद्भ्याम्	भवद्भिः
चतुर्थी विभक्तिः	भवते	भवद्भ्याम्	भवद्भ्यः
पञ्चमी विभक्तिः	भवतः	भवद्भ्याम्	भवद्भ्यः
षष्ठी विभक्तिः	भवतः	भवतोः	भवताम्
सप्तमी विभक्तिः	भवति	भवतोः	भवत्सु

ईकारान्तः स्त्रीलिङ्गः 'भवती'शब्दः

	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्रथमा विभक्तिः	भवती	भवत्यौ	भवत्यः
संबोधनप्रथमाविभक्तिः	हे भवति	हे भवत्यौ	हे भवत्यः
द्वितीया विभक्तिः	भवतीम्	भवत्यौ	भवतीः
तृतीया विभक्तिः	भवत्या	भवतीभ्याम्	भवतीभिः
चतुर्थी विभक्तिः	भवत्यै	भवतीभ्याम्	भवतीभ्यः
पञ्चमी विभक्तिः	भवत्याः	भवतीभ्याम्	भवतीभ्यः
षष्ठी विभक्तिः	भवत्याः	भवत्योः	भवतीनाम्
सप्तमी विभक्तिः	भवत्याम्	भवत्योः	भवतीषु